
PRESENTACIÓ

El 2012 el Consell Econòmic i Social fou suspès per decisió del Govern de les Illes Balears. Fins a aquell any, i des del 2000, el CES havia treballat regularment i de manera força eficient en les seves escomeses, emanades de l'Estatut d'Autonomia, amb un objectiu central: refermar processos de governança econòmica, trobar consensos i acords entre parts sovint enfrontades i reeixir una metodologia política, econòmica i social que sobretot se centrés en els aspectes que uneixen les administracions, els agents econòmics i socials i la societat civil. En aquest sentit, alguns dels dictàmens del CES, com el dedicat als indicadors de sostenibilitat sobre la gestió integrada de la zona costanera (GIZC) de les Illes Balears, han estat considerats per la Unió Europea com un exemple de bones pràctiques en el camp de la recerca i de la innovació responsable per a la millora del benestar social.

De fet, hi ha un objectiu, una idea i tot un argumentari que són similars als que es persegueixen en altres indrets, on organismes com el CES –amb aquesta mateixa denominació o amb una altra– treballen amb idèntiques perspectives: des del CES de les Nacions Unides, el CES europeu, els CES dels diferents estats democràtics de la Unió Europea i dels estats democràtics d'arreu del món, el CES del regne d'Espanya, els CES autonòmics –com el de les Illes Balears– o els CES de ciutats importants com ara Barcelona, fins al creat pel Consell Insular de Menorca. Tots aquests són organismes consultius de la societat civil organitzada que emeten opinió a través de dictàmens, que, en bona part, els tenen en compte els parlaments escollits democràticament abans d'aprovar lleis o decrets i els plens de les institucions que els han promogut. Així, també en cas del CES de les Illes Balears, els dictàmens consultius s'han convertit en una part essencial de la seva feina diària, tal com ho demostren els dos volums publicats amb més de 2.000 pàgines referits als dictàmens del primer i segon mandat, que abasten el període 2001-2012, fins a la seva suspensió indefinida aprovada pel Govern del PP.

Però, endemés, un altre element es va convertir en essencial en el cas del CES de les Illes Balears: l'elaboració i la publicació de la memòria, una eina cabdal de referència ineludible per a agents polítics, econòmics, socials i científics. La memòria del CES –sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears– entre els anys 2001 i 2011 constituí un instrument determinant que, juntament amb altres informes econòmics i socials, conformà un cos robust de coneixement. La diferència és que en el cas de la memòria del CES no només es privilegia el treball d'excel·lència científica i acadèmica –a través de la col·laboració amb la Universitat de les Illes Balears–, sinó que també s'aporta un valor afegit que cap altre servei d'estudi públic o privat pot aportar, com és el valor del consens. En aquest sentit,

tots els textos i les anàlisis de les diferents memòries han estat sempre valorats, revisats i aprovats pels seus 36 consellers (12 en representació de les organitzacions empresarials, 12 en representació dels sindicats i 12 en representació de la societat civil), que l'aproven en el plenari que correspon al mes de setembre de cada any.

Les memòries del CES es consulten amb profusió, fet que queda reflectit en les entrades del web de la institució, que restà operativa malgrat la suspensió de les funcions del CES. No obstant això, les Balears perderen gairebé sis anys de capacitat analítica, sistematització de dades, recollida d'informacions diverses i essencials, posada en comú de posicionaments que no sempre eren coincidents i una allau imprescindible d'estadístiques de tota mena, replegades amb criteri d'efectivitat pràctica. En aquest aspecte, amb la suspensió del 2012 es va perdre un quinquenni.

Malgrat tot, ara, a les acaballes del 2018, és un goig presentar de bell nou una memòria del CES, la corresponent al 2017. Això és possible a causa de la "recuperació" del CES el juliol de 2017, per decisió del Govern de les Illes Balears. Reflotar una entitat que havia estat deliberadament enfonsada no és una tasca senzilla. Aquests mesos, que van des de la meitat del 2017 fins ara mateix, han comportat reptes continuats per als integrants del CES, que s'han afrontat amb solvència gràcies a l'alt compromís dels seus integrants, tant de l'equip permanent de la institució –treballadors compromesos– com dels integrants de les diferents comissions de treball constituïdes, consellers i conselleres del CES. Vull agrair a tots i a totes aquesta actitud generosa que ha fet possible, entre altres avenços substancials, que avui disposem d'aquesta memòria, una nova entrega que enllaça amb el trencament viscut el 2012.

En aquest dens volum el lector trobarà informacions detallades d'aspectes diferents de l'economia, del mercat de treball i de la societat de les Illes Balears. Sota l'eficient i curiosa direcció del doctor Ferran Navinés –vertader inspirador i arquitecte d'aquest document–, hem tractat de reprendre el terreny de les memòries precedents, amb la mateixa estructura i comptant amb un elenc de col·laboradors caracteritzats per les seves experteses. En aquest punt, també vull agrair als científics socials i experimentals de la UIB –una institució clau per al CES– i als professionals de diferents entitats públiques i privades de la nostra comunitat les seves importants contribucions al contingut de la memòria. La seva simple enumeració ocuparia massa espai pel que se suposa que ha de ser un pròleg de presentació. Igualment, gaudir d'aquesta memòria també ha estat factible gràcies a l'important treball en equip de tot el personal que compon el CES de les Illes Balears. A més de la feina ja esmentada del doctor Navinés –titular de la plaça d'assessor econòmic del CES–, cal esmentar el suport a tot el procés del cap de servei jurídic, Joan Francesc Servera; la feina multidisciplinària de la cap de documentació i comunicació, Montserrat Puyol; les tasques de coordinació i suport administratiu del cap de secció d'UGE, Salvador Clarí, i de la cap de negociat, Catalina Verdera, i de l'eficient secretari de direcció, Javier Olivares. De manera especial, vull reconèixer el magnífic treball de suport del becari Josep

Soler, que segur que haurà gaudit de la millor formació, aprenent del doctor Navinés i de tot el que acompanya la complexitat de l'edició d'una memòria com la que edita el CES. Tampoc vull oblidar les feines de correcció lingüística de Ciceró Pascual i la cuidada maquetació i impressió de l'empresa Amadip Esment, que han facilitat que la publicació estigui a l'abast en forma i en temps.

Aquesta memòria 2017 obre un tercer mandat del CES. És una fase en què en els mesos vinents tindrem més resultats efectius: dictàmens i estudis de gran transcendència (com el referent a l'Horitzó Balears 2030, investigació sobre la qual en aquests moments treballen més de vuitanta científics, mitjançant un acord amb la UIB). Polítics, sindicalistes, empresaris, activistes i col·lectius socials, ambientals, culturals i econòmics disposen ara d'una eina que no s'hauria d'haver perdut mai: un compendi copios d'informacions que ajuda a decidir més bé. I un gruix rellevant de dades que a les seves conclusions tenen una característica central: les han sistematitzat experts reconeguts i les han comentat, discutit i consensuat empresaris, sindicats i representants de la societat civil.

En fi, un resultat potent i rigorós que qualsevol govern, sigui del signe que sigui, no hauria de negligir i amb intel·ligència hauria d'atendre. La consolidació del CES a les Balears, com també esdevé a altres indrets –nacionals i internacionals–, sens dubte ha de contribuir a teixir majors i millors filatures de governança social: un fet absolutament peremptori en els temps que vivim.

Carles Manera Erbina

President del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears

Josep Valero González

Secretari General del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears